

DECIZIE

10 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Tamara Chișca - Doneva
Nicolae Craiu
Iurie Bejenaru
Victor Burduh

judecând cererea de recurs declarată de Societatea cu Răspundere Limitată
„ETOLAUR”,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de
Societatea cu Răspundere Limitată „ETOLAUR” împotriva Întreprinderii cu
Capital Străin „RED UNION FENOSA” Societate pe Acțiune, cu privire la
repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 11 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a
fost respins apelul formulat de Societatea cu Răspundere Limitată „ETOLAUR” și
s-a menținut hotărârea din 8 septembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul
Râșcani,

c o n s t a t ă :

La 2 martie 2017, Societatea cu Răspundere Limitată „ETOLAUR” a depus
cerere de chemare în judecată împotriva Întreprinderii cu Capital Străin „RED
UNION FENOSA” Societate pe Acțiune, cu privire la repararea prejudiciului
material și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, societatea reclamantă a indicat următoarele informații,
ce vizează circumstanțele de fapt.

La 26 noiembrie 2007, „ETOLAUR” S.R.L. a încheiat cu Î.C.S. „RED
UNION FENOSA” S.A. contractul nr. 40304000088 privind furnizarea energiei
electrice la locul de consum din mun. Chișinău, str. Voluntarilor, nr. 16.

La 11 iunie 2015, ora 3:20, pârâțul - furnizor a întrerupt alimentarea cu
energie electrică la locul de consum sus – indicat pentru lucrări operative
profilatorii. Însă, după reconectare, toate electromotoarele din cadrul brutăriei au
încetat să funcționeze în intervalul orei 3:00 – 9.00. În această perioadă, angajații
„ETOLAUR” S.R.L. au apelat la serviciul dispecer al furnizorului, care a susținut
că sistemul electric este ordine, iar defecțiunea se află pe circuitul ce aparține
consumatorului. Ulterior, după prezentarea reprezentantului reclamantului la sediul

pârâtului, acesta a trimis la fața locului echipa operativă, unde s-a depistat încălcarea fazelor în timpul reconectării de furnizor a alimentării cu energie electrică în timpul lucrărilor profilatorii.

Societatea reclamantă a subliniat că neregulile descrise au fost confirmate de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, prin scrisoarea cu nr. C201500398 din 14 iulie 2015. Așadar, potrivit acesteia, normele cu privire la calitatea serviciilor de livrare a energiei electrice nu au fost corespunzătoare. Mai mult, s-a arătat despre necesitatea adresării în judecată.

La 21 septembrie 2016, „ETOLAUR” S.R.L. s-a adresat în prealabil cu o cerere pârâtului, prin care a solicitat încasarea sumei de 88 136,82 lei, cu titlul de prejudiciu adus societății. Motivul acesteia a constatat în prestarea necalitativă a serviciilor de furnizare a energiei electrice. Societatea pârâtă a recunoscut că în urma lucrărilor de profilaxie, după reconectarea obiectivului, a fost depistată necorespunderea fazelor, ce a condus la depășirea valorii limită admisibilă a coeficientului nesimetriei tensiunii de frecvență inversă, ceea ce a cauzat stoparea motoarelor trifazate. Defecțiunea a fost înlăturată la orele 09:10. Totuși pârâtul au refuzat recuperarea prejudiciului.

Astfel, întreprinderea a pretins că a suferit prejudicii în proporții considerabile.

În argumentarea celor invocate, reclamantul a precizat că aparatajul din brutărie nu a lucrat circa șase ore. Prin urmare, o bună parte din producția de panificație nu a fost coaptă pînă la urmă, iar ca rezultat - 1473,64 kg de aluat s-au alterat. Quantumul prejudiciului se demonstrează prin dările de seamă contabile, care reflectă sumele obținute de pe urma realizării produselor de panificație pentru zece zile înainte de livrarea necalitativă a energiei electrice.

În opinia societății, media aritmetică pentru venitul din producerea și comercializarea produselor de panificație per zi a „ETOLAUR” S.R.L. pe perioada 1 iunie 2015 – 21 iunie 2015 formează suma de 88 136,82 lei (calculat după formula: $878\ 629,96 \text{ lei} + 884\ 106,49 \text{ lei} / 20 \text{ zile} = 88\ 136,82 \text{ lei per zi}$).

În fine, societatea reclamanta a susținut că încălcarea admisă a cadrului normativ pertinent către pârât constituie temei pentru obligarea acestuia de a repara prejudiciul cauzat și venitul ratat. În primul caz, aceasta s-a bazat pe valoarea producției care nu s-a copt, din cauza deficiențelor indicate și alterarea materiei prime. În al doilea caz, venitul ratat a inclus valoarea producției realizate pînă la survenirea situației indicate și după aceasta.

„ETOLAUR” S.R.L. a solicitat repararea prejudiciului material în quantum de 88 136, 82 lei și compensarea cheltuielilor judiciare (f. d. 6).

În cadrul examinării cauzei, pârâtul Î.C.S. „RED UNION FENOSA” S.A. a depus referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată, prin care a cerut respingerea acțiunii ca nefondată (f. d. 75 – 76).

Prin hotărârea din 8 septembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, acțiunea intentată de „ETOLAUR” S.R.L. a fost respinsă ca neîntemeiată (f. d. 113, 115 – 119).

Împotriva acestui act de dispoziție, „ETOLAUR” S.R.L. a declarat apel în termenul legal (f. d. 148). În apărare, Î.C.S. „RED UNION FENOSA” S.A. a formulat o referință, solicitând respingerea cererii acestuia (f. d. 140 - 141).

Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 11 aprilie 2018, a respins apelul formulat de Societatea cu Răspundere Limitată „ETOLAUR” și s-a menținut hotărârea din 8 septembrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani (f. d. 145 – 152).

La 11 iulie 2018, „ETOLAUR” S.R.L. a declarat recurs împotriva deciziei din 11 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii din 8 septembrie 2017 a primei instanței, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, societatea recurentă a afirmat că instanțele judecătorești trebuiau să aplice punctul 52 alin. (14) din Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice, întrucât a fost recunoscută culpa furnizorului. Mai mult, „ETOLAUR” S.R.L. a sugerat că pretențiile lui nu se referă la calitatea serviciilor de transport și distribuție a energiei electrice, dar la o eroare evidentă a lucrătorilor Î.C.S. „RED UNION FENOSA” S.A. Deci instanța de apel s-a bazat pe o normă care nu trebuia aplicată, în special, punctul 22 din Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice.

La 14 august 2018, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs intimatului Î.C.S. „RED UNION FENOSA” S.A., informând că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii (f. d. 163).

Până la data examinării cauzei, intimatul nu a depus referință, prin care să-și exprime poziția cu privire la recursul declarat.

În procedura de filtru, prevăzută de articolul 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul de judecată a constatat că obiectul prezentei cereri se referă la decizia din 11 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă. Instanța de judecată nu a identificat faptul că recursul a fost depus repetat. Totodată, au fost respectate dispozițiile articolului 430 din Codul de procedură civilă, cu privire la subiecții abilitați cu dreptul de a depune recurs.

Cu privire la termenul de declarare a recursului, instanța de judecată a stabilit că amprenta de obliterare de pe plicul, în care a fost expediată decizia sus – menționată, conține data de 15 mai 2018, ora 11:11. Respectiv, se confirmă că în această zi a fost depusă trimiterea poștală pentru a fi expediată recurentului. De asemenea, „ETOLAUR” S.R.L. a pretins că a primit copia actului judecătoresc la 17 mai 2018. Recursul împotriva acestuia a fost înregistrat la grefa Curții Supreme de Justiție la 11 iulie 2018. Reieșind din aceste împrejurări, completul de filtru a considerat că cererea de recurs a fost formulată în limitele de 2 luni, prevăzute de articolul 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În aceeași ordine de idei, instanța de recurs a verificat încadrarea în prevederile legii a problemelor de drept ridicate de societatea recurentă în baza articolului 432 alin. (2) lit. b) din Codul de procedură civilă.

Pe baza celor prezentate, prin încheierea din 12 septembrie 2018 a Curții Supreme de Justiție, cererea de recurs s-a considerat admisibilă pentru examinarea în fond (f. d. 170).

În conformitate cu articolele 441 și 444 din Codul de procedură civilă, recursul s-a examinat de un complet de 5 judecători, fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În esență, recurentul și intimatul au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Mai mult, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Auza Vilho Eskelinen și alții vs Finlanda*, 19 aprilie 2007, parag. 72 – 75, *Eriksson vs Suedia*, 12 aprilie 2012, parag. 66, 72, *Pönkä vs Estonia*, 8 noiembrie 2016, parag. 33 – 34).

În subsidiar, în parag. 26 – 27 din decizia Curții Constituționale nr. 95 din 19 decembrie 2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 444 din Codul de procedură civilă, Curtea a statuat că în cazul procedurilor care au ca obiect autorizarea unui apel sau care consacră verificarea unor aspecte de drept, și nu de fapt, sunt îndeplinite condițiile articolului 6 din Convenție chiar dacă instanța de apel sau de recurs nu oferă reclamantului posibilitate să se exprime în fața sa, în persoană. Iar, în esență nu este afectat accesul liber la justiție.

Verificând decizia contestată, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticile formulate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de „ETOLAUR” S.R.L. este întemeiat și urmează a fi admis, pentru motivele ce se succed.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurentului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza *García Ruiz vs Spania* (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84, 98).

În vederea respectării articolului 432 alin. (5) din Codul de procedură civilă, Colegiul lărgit nu a identificat niciun indiciu care, la prima vedere, ar putea ridica probleme de drept specificate la alin. (3) din articolul citat. Mai mult, „ETOLAUR” S.R.L. nu a prezentat obiecții în privința acestui aspect procedural.

Esența articolelor 432 și 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă oferă instanței de recurs competența de a efectua un control al legalității deciziei atacate, nu și a temeiniciei acesteia. Astfel, se vor reține circumstanțele de fapt, privite în ansamblu, care au fost stabilite de instanțele de judecată în fazele procesual anterioare, cu excepția situației în care constatările lor pot fi considerate arbitrare sau vădit nerezonabile.

În speță, la 16 iunie 2004, „ETOLAUR” S.R.L., în calitate de consumator, și Î.C.S. „RED UNION FENOSA” S.A., în calitate de furnizor, au încheiat contractul de furnizare a energiei electrice la locul de consum din mun. Chișinău, str.

Voluntarilor 16 (f. d. 7 - 13). Respectiv, instanța de apel a susținut că raportul juridic obligațional dintre părți rezultă din contractul sus – enunțat (f. d. 149).

Potrivit extraselor din baza de date a incidentelor deținută de Î.C.S. „RED UNION FENOSA” S.A., la 11 iunie 2015, a avut loc întreruperea furnizării energiei electrice la locul de consum al recurentului între ora 3.28 - 3.30. La ora 3.34, la serviciul operativ al furnizorului a parvenit apelul „ETOLAUR” S.R.L., care a comunicat că motoarele se învârt în direcție opusă, defazaj, cu solicitarea intervenției în regim de urgență. La ora 07.17, cererea a fost examinată, iar la ora 9.09, a fost înlăturat incidentul, care a fost creat din cauza necorespunderii succesiunii fazelor (f. d. 93 - 97).

La 15 iunie 2015, „ETOLAUR” S.R.L. s-a adresat cu o plângere către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică. În aceeași zi, dar și la 21 septembrie 2016, societatea recurentă a formulat reclamații la Î.C.S. „RED UNION FENOSA” S.A. (f. d. 56 – 57, 84).

Prin scrisoarea nr. C201500398 din 14 iulie 2015, A.N.R.E a confirmat că după reconectarea din 11 iunie 2015 a fost depistată necorespunderea succesiunii fazelor, ce a fost înlăturată la aceeași dată, ora 9.10 min. La fel, s-a menționat că acțiunile cu privire la repararea prejudiciului moral și/sau material suportate de consumatori se examinează de instanța de judecată (f. d. 59).

„ETOLAUR” S.R.L. a depus cerere de chemare în judecată împotriva Î.C.S. „RED UNION FENOSA” S.A., prin care a susținut că furnizorul nu a asigurat succesiunea inițială a fazelor curentului electric, după efectuarea lucrărilor de reparație. Acesta a pretins că încălcarea admisă de intimat constituie temei pentru obligarea acestuia de a repara prejudiciul cauzat și venitul ratat în cuantum de 88 136, 82 lei (f. d. 6).

Instanța de recurs notează că, atât prima instanța (f. d. 113, 115- 119), cât și instanța de apel (f. d. 145 - 152), fiind investite cu judecarea prezentei pricini, au hotărât că pretențiile înaintate de „ETOLAUR” S.R.L. sunt neîntemeiate, respingând acțiunea, după caz, cererea de apel.

Cu privire la fond, instanța de apel a considerat că Î.C.S. „RED UNION FENOSA” S.A. a înlăturat incidentul într-un interval de 5 ore 42 minute, în limitele de timp prevăzute la pct. 12 alin. 2) din Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice. Mai mult, s-a decis că societatea apelantă nu a demonstrat că intimatul a furnizat energie electrică cu încălcarea parametrilor de calitate. În opinia instanței, „ETOLAUR” S.R.L. nu a prezentat probe, care ar adevăra cauza unor prejudicii materiale în formă venitului ratat. În plus, înscrisurile administrate în cauză nu vizează prejudiciul efectiv.

În drept, instanța de apel s-a călăuzit de punctul 52 subpct. 14) din Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice, aprobat prin Hotărârea nr. 393 din 15 decembrie 2010 a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică; punctele 12 alin. (2), 22, 23 din Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, aprobat prin Hotărârea nr. 406 din 25 februarie 2011 a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică; articolul 25 alin. (5) din Legea cu privire la energetică și articolul 1398 alin. (1) din Cod civil.

În conformitate cu articolul 432 alin. (2) lit. b) din Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată.

Din perspectiva acestui temei, „ETOLAUR” S.R.L. a afirmat că instanțele judecătorești trebuiau să aplice punctul 52 alin. (14) din Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice, întrucât a fost recunoscută culpa intimatului. Totodată, în opinia acesteia, instanțele de judecată au ignorat faptul că intimatul nu a întrerupt furnizarea energiei electrice, ci a prestat-o necalitativ, ceea ce a condus la prejudiciile invocate mai sus. Mai mult, „ETOLAUR” S.R.L. a sugerat că pretențiile lui nu se referă la calitatea serviciilor de transport și distribuție a energiei electrice, dar la o eroare evidentă a lucrătorilor Î.C.S. „RED UNION FENOSA” S.A., care au încurcat fazele în timpul reconectării alimentării cu energie electrică în timpul lucrărilor profilatorii. Deci instanța de apel s-a bazat pe o normă care nu trebuia aplicată, în special, pe punctul 22 din Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice.

Î.C.S. „RED UNION FENOSA” S.A. nu a oferit nici un comentariu cu privire la fondul litigiului.

În cazul de față, Colegiul de control judiciar remarcă că instanța de apel, deși a stabilit că raportul juridic obligațional dintre părți rezultă dintr-un contract, a încadrat circumstanțele de fapt la articolul 1398 alin. (1) din Codul civil, care specifică temeiul și condițiile generale ale răspunderii delictuale. Însă, potrivit articolului 1399 din Cod civil, prevederile capitolului XXXIV se aplică și în cazul prejudiciului cauzat în raporturile contractuale, cu excepția situațiilor în care se aplică prevederi referitoare la răspunderea debitorului pentru neexecutarea contractului și reglementări speciale pentru anumite raporturi contractuale. Din interpretarea sistematică a dispozițiilor enunțate supra se observă că legislatorul a diferențiat aceste două situații. Sub acest aspect, răspunderea delictuală alcătuiește dreptul comun al răspunderii civile, pe când răspunderea contractuală este o răspundere cu caracter special, derogator, care apare ca urmare a încălcării unei obligații concrete, stabilite prin contract.

Mai mult, articolul 14 din Codul civil, invocat de „ETOLAUR” S.R.L., este relevant în egală măsură atât răspunderii contractuale, cât și celei delictuale, deoarece împreună cu articolul 610 din aceeași lege sunt norme generale care definesc prejudiciul.

Astfel, instanța de recurs consideră că instanța de apel trebuia să țină cont că între „ETOLAUR” S.R.L. și Î.C.S. „RED UNION FENOSA” S.A. a fost încheiat contractul de furnizare a energiei electrice nr. 40304000088 din 16 iunie 2004, încheiat (f. d. 7 – 13). Or, în acord cu articolul 46 alin. (2) din Legea nr. 124-XVIII din 23 decembrie 2009, raporturile juridice dintre producători, furnizori și consumatori pe piața energiei electrice stabilită de Agenție ca fiind competitivă se reglementează prin clauzele contractelor încheiate între părți, cu respectarea legilor și regulamentelor în domeniu. Totodată, punctului 6.1 din contractul sus – enunțat stipulează că pentru neexecutare sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate, părțile răspund pentru daunele cauzate, conform prevederilor acestui act juridic și a legislației în vigoare.

În același context, Colegiul de control judiciar reiterează că întreruperea neprogramată din 11 iunie 2015 a durat circa 2 minute. În atare circumstanțe, conform punctului 2 alin. (2) din Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, prevederile prezentului Regulament nu se aplică în cazul întreruperilor neprogramate cu o durată mai mică sau egală cu 3 minute. De fapt, împrejurarea dată a fost menționată în răspunsul nr. 0503/36096-20150630 a operatorului de distribuție (f. d. 61). În acest sens, instanța acceptă opinia recurentului, potrivit căreia, intimatul nu a întrerupt furnizarea energiei electrice, ci a prestat-o necalitativ (f. d. 158).

Din aceste raționamente, Colegiul lărgit constată că recurentul a invocat întemeiat că instanțele ierarhic inferioare au aplicat eronat articolul 1398 alin. (1) din Codul civil și punctele 12 alin. (2), 22 și 23 din Regulamentul sus – citat, întrucât aceste norme sunt străine de situația de fapt existentă în cazul dedus judecării.

Prin urmare, instanța de recurs conchide că elementele descrise mai sus se circumscriu temeiului prevăzut la articolul 432 alin. (2) lit. b) din Codul de procedură civilă. În acest caz, Colegiului lărgit îi revine obligația de a verifica dacă erorile judiciare pot fi calificate esențiale și dacă pot fi corectate în baza argumentelor livrate de părți, coroborate prin înscrisurile anexate la materialele cauzei.

În esență, dreptul recurentului la repararea prejudiciului este reglementat de contractul încheiat cu furnizorul și de articolul 48 alin. (10) din Legea nr. 124-XVIII din 23 decembrie 2009 cu privire la energia electrică, care include, în mod special, punctele 48 lit. c) și 193⁴ din Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice.

În mod corespunzător, analiza prezentată mai sus denotă că instanța de recurs va raporta împrejurările din speță la normele sus – citate, care vor cuprinde redacția anului 2015, deoarece incidentul s-a produs în perioada iunie 2015.

În acord cu articolul 48 alin. (10) din Legea nr. 124-XVIII din 23 decembrie 2009 cu privire la energia electrică, drepturile și obligațiile consumatorilor finali și ale furnizorilor de energie electrică la tarife reglementate se stabilesc în Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice.

Conform punctului 48 lit. c) din Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice, aprobat prin Hotărârea nr. 393 din 15 decembrie 2010 a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, consumatorul final are următoarele drepturi de care beneficiază: la repararea prejudiciilor cauzate de către operatorul de rețea drept rezultat al livrării energiei electrice la parametri de calitate care nu corespund Normelor de calitate a energiei electrice în sistemele electroenergetice publice (standardul național GOST 13109) sau urmare a încălcării de către furnizor a prevederilor contractului de furnizare a energiei electrice sau a prevederilor prezentului Regulament.

În concordanță cu punctul 193⁴ din Regulamentul citat, consumatorii finali sunt în drept să solicite recuperarea prejudiciilor materiale și morale cauzate de furnizor, de operatorul de rețea, în conformitate cu prevederile Codului civil al Republicii Moldova.

Conform articolului 14 alin. (1) și (2) din Codul civil, persoana lezată într-un drept al ei poate cere repararea integrală a prejudiciului cauzat astfel. Se consideră prejudiciu cheltuielile pe care persoana lezată într-un drept al ei le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului încălcat, pierderea sau deteriorarea bunurilor sale (prejudiciu efectiv), precum și beneficiul neobținut prin încălcarea dreptului (venitul ratat).

Articolul 603 alin. (1) din Codul civil prevede că debitorul poartă răspundere numai pentru dol (intenție) sau culpă (imprudență sau neglijență) dacă legea sau contractul nu prevede altfel sau dacă din conținutul sau natura raportului nu reiese altfel.

Potrivit articolului 610 alin. (1), (2) și (3) din Codul civil, despăgubirea pe care o datorează debitorul pentru neexecutare cuprinde atât prejudiciul efectiv cauzat creditorului, cât și venitul ratat. Ratat se consideră venitul care ar fi fost posibil în condițiile unui comportament normal din partea autorului prejudiciului în împrejurări normale. Este reparabil numai prejudiciul care reprezintă efectul nemijlocit (direct) al neexecutării.

În condițiile articolului 611 din Cod civil, la determinarea întinderii prejudiciului se ține cont de interesul pe care creditorul îl avea în executarea corespunzătoare a obligației. Determinante pentru această estimare sunt locul și timpul prevăzute pentru executarea obligațiilor contractuale.

Clauza nr. 4.2 din contractul de furnizare a energiei electrice nr. 40304000088 din 16 iunie 2004, stipulează că furnizorul este obligat să furnizeze energie electrică la parametrii de calitate (frecvență, tensiune, asigurarea fiabilității și continuității furnizării etc.) conform Standardului în vigoare și potrivit clauzelor prezentului contract pentru fiecare loc de consum (f. d. 9).

Prin prisma dispozițiilor legale evocate, Colegiul lărgit observă că „ETOLAUR” S.R.L. are dreptul de a cere repararea prejudiciului material. Totuși, în acest caz, recurentul trebuie să demonstreze că a suferit un prejudiciu direct, care reprezintă consecințele negative cu caracter patrimonial sau nepatrimonial (moral) pe care acesta le-a suportat la restabilirea dreptului încălcat, pierderea sau deteriorarea bunurilor sale. În esență, prejudiciul efectiv sau pierderea efectivă este valoarea exprimată în bani cu care s-a micșorat patrimoniul creditorului, fie prin scăderea activului fie prin creșterea pasivului din cauza neexecutării unei obligații.

De asemenea, instanței de recurs îi revine funcția de a clarifica, dacă acțiunile operatorului de rețea Î.C.S. „RED UNION FENOSA” S.A., pot fi calificate ca o neexecutare a obligației contractuale. Iar, în fine, pentru angajarea răspunderii contractuale, urmează a fi dovedită legătura causală între încălcarea (neexecutarea) obligațiilor și pagubele cauzate, precum și mărimea acestora. Toate aceste elemente trebuie să fie întrunite cumulativ.

Revenind la fondul cauzei, Colegiul de control judiciar amintește că, la 11 iunie 2015, a avut loc întreruperea furnizării energiei electrice la locul de consum al recurentului între ora 3.28 - 3.30. Defectul a fost înlăturat în aceeași zi, la ora 9 și 10 minute (f. d. 59, 61).

Din informațiile prezentate mai sus, rezultă că aparatajul din brutărie nu a lucrat circa șase ore. În consecință, o bună parte din producția de panificație nu a fost coaptă până la urmă, iar aluatul în cuantum de 1 473,64 kg s-a alterat.

În condițiile articolului 14 și 610 din Codul civil, instanța de judecată învederează că prejudiciul patrimonial poate avea două elemente componente: prejudiciul efectiv cauzat creditorului și venitul ratat.

Instanța de judecată subliniază că recurentul operează în cererea dedusă judecătii doar cu noțiunea de prejudiciu cauzat (f. d. 157), iar în cererea de chemare în judecată cu ambele despăgubiri precizate mai sus, solicitând încasarea sumei de 88 136, 82 lei fără a face vreo distincție expresă (f. d. 4 – 6).

În plus, potrivit procesului – verbal al ședinței judiciare din 19 iulie 2017, reprezentantul recurentului „ETOLAUR” S.R.L. a declarat că prejudiciul se constituie din aluatul alterat și toată pâinea care nu a fost coaptă până la urmă din cauza întreruperii energiei electrice. Totodată, acesta a susținut că, la calculul sumei solicitate, s-a luat suplimentar și valoarea produsului finit care a fost apreciat ca un venit ratat, ce urma a fi comercializat (f. d. 110).

În acest sens, recurentul a prezentat raportul de încercări nr. 111 din 23 iunie 2015 și actul din 11 iunie 2015 întocmit de „ETOLAUR” S.R.L., prin care s-a susținut că a fost distrusă marfă în sumă de 55 441, 21 lei (f. d. 65, 85). Mai mult, acesta a pretins că venitul din producerea și comercializarea produselor de panificație per zi constituie 88 136, 82 lei (f. d. 14 – 53).

La acest capitol, Colegiul lărgit constată că instanța de apel a considerat că înscrisurile oferite de recurent nu vizează prejudiciul efectiv, ci doar venitul ratat. În viziunea instanței, „ETOLAUR” S.R.L. nu a dovedit volumul de marfă produs, ce urma a fi livrată clienților la 11 iunie 2015 (f. d. 152). Mai mult, contrar celor determinate, prima instanța a susținut că recurentul a înaintat pretenții cu privire la încasarea prejudiciului material sub forma venitului ratat (f. d. 118). La fel, deși instanța a cercetat probele menționate mai sus, nu a elucidat diferența dintre acestea (f. d. 112).

Luând în considerare cele menționate, instanța de recurs opinează că instanțele ierarhic inferioare nu au respectat obligațiile procedurale prevăzute la articolele 376 alin. (1), 194 alin. (2), 211 alin. (1) din Codul de procedură civilă, care se încadrează în limitele principiului iura novit curia. Or, conform celor invocate, judecătorul trebuie să aplice acel text de lege care corespunde situației de fapt calificate juridic de către parte, în măsura în care situația de fapt respectivă este confirmată de probele administrate în cauză.

Din analiza actului din 11 iunie 2015 întocmit de „ETOLAUR” S.R.L., instanța de recurs observă că acesta vizează pierderea produselor recurentului, manifestate prin faptul că o bună parte din producția de panificație nu a fost coaptă până la urmă, iar aluatul în cuantum de 1 473,64 kg s-a alterat. Prejudiciul respectiv se încadrează în limitele articolului 14 alin. (2) și 610 alin. (1) din Codul civil, și anume, poate fi definit ca un prejudiciu efectiv (f. d. 60). Prin urmare, instanța va respinge obiecția instanței de apel în această parte.

În același context, instanța de judecată nu a fost convinsă de observația intimatului, care se referă la faptul că înscrisul respectiv nu corespunde exigențelor articolului 121 din Codul de procedură civilă. Or, în situația în care Î.C.S. „RED UNION FENOSA” S.A. a invocat un argument în susținerea poziției sale și pentru a combate cele pretinse de recurent, se aplică principiul „actori incumbit probatio” și articolul 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, care nu aduce atingere

echității procesului, întrucât cel ce face o propunere în fața judecății trebuie să și o dovedească. Astfel, intimatului îi revenea sarcina probei sub aspectul dovedirii valorii mărfii sau faptului că pâinea inserată în act nu ar fi putut coaptă până la urmă. În lipsa unor înscrisuri, care ar putea conține alte date decât cele prezentate de recurent, instanța declară proba cercetată ca fiind veridică în acord cu articolul 130 alin. (5) din Codul de procedură civilă.

Spre deosebire, dările de seamă pentru perioada 1 iunie 2015 – 21 iunie 2015 constituie în mod concret venitul ratat, întrucât recurentul a sugerat că ar fi fost venitul care ar fi fost posibil în condițiile unui comportament normal din partea autorului prejudiciului în împrejurări normale. (f. d. 14 – 53). Cu toate acestea, instanța de recurs apreciază considerentele primei instanțe și instanței de apel, potrivit cărora, „ETOLAUR” S.R.L. a omis să dovedească volumul de marfă produsă ce trebuia livrată clienților la data 11 iunie 2015. În plus, conform plângerilor din partea unor agenți economici, se atestă că recurentul a furnizat în final mărfurile solicitate pentru data menționată, însă cu întâzieri. Conjunctura dată pune la îndoială mărimea, chiar și estimativă, a venitului ratat.

Din această perspectivă, Colegiul judiciar constată că „ETOLAUR” S.R.L. a suferit un prejudiciu efectiv în mărime de 55 421, 21 lei.

Cu privire la acțiunile operatorului de rețea Î.C.S. „RED UNION FENOSA” S.A., instanța de recurs reiterează că, după reconectarea energiei electrice, recurentul a depistat că motoarele instalate în brutărie se învârt în direcție opusă, comunicând acest fapt intimatului la ora 3.34, cu solicitarea intervenției în regim de urgență (f. d. 95). Totuși, în lipsa unor acțiuni adecvate, potrivit declarațiilor reprezentantei recurentului Florea Maria, audiată în calitate de martor, aceasta s-a deplasat personal la sediul intimatului la ora 7.00 pentru a informa despre cele întâmplate (f. d. 108). Incidentul a fost înlăturat la ora 9.09 (f. d. 93 – 97).

Potrivit punctului 52 subpct. 14) din Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice, operatorul de rețea are următoarele obligații pe care trebuie să le îndeplinească: să asigure succesiunea inițială a fazelor curentului electric, după efectuarea lucrărilor de reparații, exploatare și întreținere a rețelelor electrice de distribuție și a rețelelor interne. Aceeași responsabilitate este stabilită în punctul 4.2 din contractul de furnizare a energiei electrice nr. 40304000088 din 16 iunie 2004 încheiat între părți.

Totodată, potrivit punctului 4.3 și 4.4 din același contract, intimatul are responsabilitatea de a lua măsurile necesare pentru remedierea neîntârziată a defectelor și a deranjamentelor din instalațiile de distribuție. La fel, acesta este obligat să restabilească în cel mai scurt timp posibil, furnizarea energiei electrice consumatorului, în cazul în care acesta din urmă a fost afectat de întreruperi neprogramate (f. d. 9).

Cu titlu de remarcă, prin scrisoarea nr. 0503/36096 -20150630 a operatorului de distribuție, s-a precizat că după reconectarea obiectului, a fost depistată necoresponderea fazelor ce a condus la depășirea valorii limită admisibilă a coeficientului nesimetriei tensiunii de secvență inversă, cauzând stoparea motoarelor (f. d. 61). Motivarea dată a fost preluată de A.N.R.E (f. d. 59).

Factorii prezentați mai sus confirmă că Î.C.S. „RED UNION FENOSA” nu a asigurat succesiunea inițială a fazelor curentului electric, după întreruperea

neprogramată din 11 iunie 2015, și nici nu a reușit să restabilească în cel mai scurt timp posibil furnizarea energiei electrice. Având în vedere specificul activității recurentului (brutărie), despre care cunoștea intimatul (f. d. 11), intervalul de timp de 5 ore și 42 minute se califică ca unul nerezonabil, deoarece intimatul nu și-a argumentat conduita în acest caz și nu a ținut cont de miza pentru „ETOLAUR” S.R.L. a unei intervenții rapide.

Drept consecință, Colegiul judiciar notează că intimatul, în procesul executării obligației stipulate la punctele 4.2-4.4 din contractul din speță, nu a dat dovadă de acea precauție, stăruință care i se poate pretinde în virtutea naturii obligației și condițiilor circuitului civil. Deci vinovăția intimatului îmbracă forma unei culpe ușoare, iar acțiunile acestuia descrise mai sus se califică ca o neexecutare a obligației contractuale.

Referitor la ultimul element, instanța amintește că, pentru angajarea răspunderii contractuale, urmează a fi dovedită legătura causală între încălcarea (neexecutarea) obligațiilor și pagubele cauzate, precum și mărimea acestora.

La acest capitol, Colegiul lărgit subliniază că circumstanțele evocate mai sus demonstrează că prejudiciul efectiv suferit de „ETOLAUR” S.R.L. este o consecință directă a acțiunilor întârziate ale Î.C.S. „RED UNION FENOSA” de restabilire a furnizării energiei electrice la locul de consum. De fapt, această concluzie confirmă existența raportului causal între fapta intimatului și prejudiciul invocat de recurent, inclusiv și mărimea acestuia de 55 421, 21 lei. Or, luând în considerare rigorile articolului 611 din Codul civil, reparația solicitată de recurent a fost identificată reieșind din întinderea prejudiciului efectiv, fiind aplicată în baza interesului pe care „ETOLAUR” S.R.L. îl avea în executarea corespunzătoare a obligației.

Colegiul judiciar de control conchide că instanțele ierarhic inferioare nu au apreciat just clauzele contractuale, care au fost obligatorii pentru ambele părți, după caz, operatorului de distribuție Î.C.S. „RED UNION FENOSA”. Așadar, acțiunile instanțelor judecată au condus la determinarea greșită a caracterului raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii. Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a stabili că erorile judiciare sunt esențiale și pot fi corectate prin pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a pretențiilor formulate de recurent, în partea reparării prejudiciul efectiv cauzat în cuantum de 55 421, 21 lei.

În conformitate cu articolul 94 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului. Prevederile alin.(1) și (2) se aplică și la repartizarea între părți a cheltuielilor de judecată în instanță de apel, în instanță de recurs și în cadrul revizuirii.

Instanța de judecată subliniază că „ETOLAUR” S.R.L., în ordine de recurs, a solicitat admiterea integrală a acțiunii îndreptate împotriva Î.C.S. „RED UNION FENOSA”, în special, compensarea taxei de stat și cheltuielilor de judecată.

În cazul de față, la 23 februarie 2017, „ETOLAUR” S.R.L. a achitat 2 645 lei, cu titlu de taxă de stat, pentru depunerea cererii de chemare în judecată în fața primei instanțe (f. d. 2). Ulterior, în ordine de apel, la 13 martie 2018, recurentul a plătit suma de 1 983, 07 lei (f. d. 132). Așadar, cererea de recurs a fost timbrată cu taxa de 1 325 lei, ce se confirmă prin ordinul de plată nr. 2108 din 12 iulie 2018 (f. d. 154).

Prin urmare, Colegiul lărgit constată că „ETOLAUR” S.R.L. a suportat cheltuieli în valoare totală de 5 953,07 lei la judecarea cauzei la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, Curtea de Apel Chișinău și Curtea Supremă de Justiție. Totodată, recurentul nu a demonstrat alte cheltuieli judiciare decât cele precizate mai sus.

În atare situație, instanța de recurs învederează că au fost întrunite condițiile de aplicare a articolului 94 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă și obligă Î.C.S. „RED UNION FENOSA” să compenseze recurentului cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții în sumă de 3 740, 94 lei.

Având în vedere problemele de drept ridicate în speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite cererea de recurs declarată, de a casa hotărârea primei instanțe și decizia instanței de apel și de a pronunța o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite cererea de recurs declarată de Societatea cu Răspundere Limitată „ETOLAUR”.

Se cazează decizia din 11 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 8 septembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „ETOLAUR” împotriva Întreprinderii cu Capital Străin „RED UNION FENOSA” Societate pe Acțiune, cu privire la repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată, și se pronunță o nouă hotărâre:

Se admite parțial cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „ETOLAUR” împotriva Întreprinderii cu Capital Străin „RED UNION FENOSA” Societate pe Acțiune, cu privire la repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată.

Se încasează de la Întreprinderea cu Capital Străin „RED UNION FENOSA” Societate pe Acțiune în beneficiul Societății cu Răspundere Limitată „ETOLAUR” (IDNO: 1002600004155) prejudiciul efectiv cauzat în cuantum de 55 421 (cincizeci și cinci mii patru sute douăzeci și unu), 21 lei.

Se încasează de la Întreprinderea cu Capital Străin „RED UNION FENOSA” Societate pe Acțiune în beneficiul Societății cu Răspundere Limitată „ETOLAUR” (IDNO: 1002600004155) taxa de stat proporțional părții admise din pretenții în sumă de 3 740 (trei mii șapte sute patruzeci), 94 lei.

În rest, se resping ca neîntemeiate capetele de cerere formulate de Societatea cu Răspundere Limitată „ETOLAUR”, cu privire la încasarea venitului ratat în cuantum de 32 715,61 lei și încasarea cheltuielilor judiciare în mărime de 2 212, 13 lei.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
Judecător

Tatiana Vieru

Judecători,

Tamara Chișca - Doneva

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru

Victor Burduh